

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 11 juni 2024
Ons kenmerk 24/5.4/2024000861
Behandeld door domein Landelijk Gebied
Onderwerp: Stand van zaken Drents Programma Landelijk Gebied (DPLG)
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Met deze brief informeren wij u over:

1. het besluit van het Kabinet over de maatregelpakketten
2. onze eerste appreciatie van het Hoofdlijnenakkoord ten aanzien van het DPLG en
3. de gewijzigde planning van het DPLG

Ad 1) Stand van zaken maatregelpakketten

Het Kabinet heeft een besluit genomen over de ingediende maatregelpakketten DPLG en aan Drenthe € 270 miljoen toegekend. Wij hebben u op 26 maart 2024 geïnformeerd (kenmerk: 13/5.8/2024000434) over de tussenstand op basis van de eerste appreciatie door Wageningen Economic Research (WEcR), zoals de minister in haar brief aan de Tweede Kamer had beschreven. Hierin stond voor Drenthe een bedrag van € 131 miljoen opgenomen, bedoeld voor maatregelen in de landbouw (met name subsidies, in totaal € 119 miljoen) en hydrologische maatregelen ten behoeve van de natuur (€ 12 miljoen).

Het Kabinet heeft nu een definitief besluit genomen over deze maatregelen (op basis van de eerste WEcR-appreciatie) en een voorstel aan de Tweede Kamer gestuurd om bovenop deze middelen nog € 140 miljoen (op basis van de tweede WEcR-appreciatie) aan Drenthe toe te kennen. Over dit tweede bedrag moet nog een definitief besluit worden genomen door de Tweede Kamer. Zoals u wellicht heeft vernomen, heeft onze provincie hiermee het grootste bedrag toegekend gekregen van alle provincies.

Binnen de toegekende € 130 miljoen heeft het Rijk een verschuiving aangebracht tussen de maatregelen. Alle maatregelen met een positief WEcR-advies mogen wij gaan uitvoeren. Het Rijk heeft wel wijzigingen aangebracht in zijn besluit tussen de maatregelen: het grootste project ('hooghangend fruit') van het pakket met landbouwmaatregelen is goedgekeurd als pilot en niet meer als algemene brede subsidieregeling. Hierdoor ontstond er binnen het Drentse geoormerkte budget van € 131 miljoen ruimte om meer maatregelen van het gebiedsgerichte pakket (water- en natuurmaatregelen) te honoreren.

Hieronder staat de definitieve onderverdeling van de maatregelen die het Rijk heeft toegekend:

<i>WEcR eerste ronde beoordeling - definitief goedgekeurd</i>	130 miljoen:
1. Water en natuur	58 miljoen
2. KPI-aanpak	30 miljoen
3. Laaghangend fruit	30 miljoen
4. Hooghangend fruit	12 miljoen
 <i>WEcR tweede ronde beoordeling - besluit TK nodig</i>	 140 miljoen:
5. Waardeverschil grond regeling piekbelasting	46 miljoen
6. Waardeverschil grond bedrijven/stoppers	94 miljoen

De laatste twee maatregelen gaan over de brede transitie, waarbij wij oplossingen willen bieden aan de landbouw en tegelijk werken aan de wettelijke en vastgestelde opgaven, zoals de KRW, VHR en Bomen- en Bossenstrategie. In de bijlage hebben we een korte toelichting per maatregelpakket opgenomen. De maatregelen die zijn goedgekeurd, worden via een SPUK (specifieke uitkering) aan ons toegekend. Dit geldt nu voor de eerste goedgekeurde € 130 miljoen.

Het uitwerken van deze maatregelpakketten heeft meer tijd gevraagd dan was voorzien. Dit kwam door de tussentijdse wijzigingen in het proces van de kant van het Rijk en het uitgebreide toetsingsproces in de afgelopen maanden. Dit maakt dat de inzet die gepland was voor het schrijven en verder werken aan het DPLG, grotendeels aan het proces voor de maatregelpakketten is besteed. Deze inzet op de maatregelpakketten en de consequenties van het Hoofdpijnenakkoord (zie hierna) maken dat de huidige planning van het DPLG aanpassing behoeft. Op de gevolgen hiervan voor de planning komen we onderaan de brief terug, nadat we u kort mee hebben genomen in onze eerste bevindingen ten aanzien van het Hoofdpijnenakkoord op het DPLG.

Ad 2) Hoofdpijnenakkoord en DPLG

Op 16 mei 2024 publiceerden de formerende partijen in de Tweede Kamer het Hoofdpijnenakkoord. In het akkoord staan enkele uitgangspunten voor het nog uit te werken Regeerakkoord die consequenties kunnen hebben op onze uitwerking van de opgaven van het DPLG. Omdat er nog veel moet worden uitgewerkt, is dit een voorlopige appreciatie.

In het Hoofdlijnenakkoord zien wij in relatie tot het DPLG de volgende relevante punten:

- in het akkoord wordt het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) niet genoemd. Dit leidt tot onzekerheid over de uitwerking en doorvertaling van de wettelijke opgaven naar provincies en de voortzetting van de gebieds-gerichte aanpak;
- de financiering van het gebiedsprogramma valt weg (Transitiefonds). Het is onduidelijk of en hoe dit opgevangen wordt. Wel komen er nieuwe geldstromen beschikbaar, zoals structureel geld voor het agrarisch natuurbeheer en een meerjarige investering van € 5 miljard in de landbouw, maar dat is maar een beperkt deel van het Transitiefondsbudget;
- er worden oplossingen gezocht waar anderen (met name de EU) over zullen moeten (mee)besluiten. Dit maakt de kansrijkheid van de voorgestelde oplossingen afhankelijk van besluiten van derden. Of het zal gaan lukken op alle onderwerpen (zoals de derogatie en herindeling van natuurgebieden) ruimte te krijgen binnen Europese regels, is onzeker;
- er wordt een aanzienlijke herijking van onder andere het VTH-stelsel voorgesteld en een vervanging van AERIUS. In hoeverre dit juridisch houdbaar is, blijft voorlopig onduidelijk;
- er is veel aandacht voor het verdienvermogen van de landbouw. Er wordt een brede definitie van landbouwinnovatie voorgesteld, inclusief voor- en managementmaatregelen.

Met het Hoofdlijnenakkoord blijft de onduidelijkheid rondom vergunningverlening, PAS-melders en handhavings- en intrekkingverzoeken voorlopig bestaan. Zolang niet helder is of de ruimte die wordt gezocht juridisch houdbaar is, blijven wij in IPO-verband en met het Rijk zoeken naar mogelijke oplossingen.

Op basis van dit akkoord op hoofdlijnen weten wij vooral nog erg veel niet. Wij zien een akkoord dat nog veel uitwerking behoeft. Daarin kiest het Kabinet in wording een aantal richtingen wat tot gevolg heeft dat het nog lang kan duren voordat wij weten of de gekozen oplossingsrichtingen ook daadwerkelijk haalbaar blijken. Wij zullen de komende maanden geen besluiten nemen over het DPLG, tenzij wij u hier expliciet bij betrekken, zoals ook in uw vergadering van 29 mei 2024 is voorgesteld.

Ad 3) Vervolgproces

Onze planning was gericht op het opleveren van een 0.75-versie DPLG op 30 september 2024. Vanuit het Rijk wordt ambtelijk aangegeven dat deze deadline, gezien de lopende vorming van een nieuwe regering, geen logische datum meer is. Wel wordt geadviseerd om door te werken aan het gebiedsprogramma en het uitwerken van de (wettelijke) opgaven. Vanuit de vertraging van enkele maanden die het werken aan de maatregelpakketten met zich mee heeft gebracht, voorzien wij nu niet eerder dan eind van dit jaar een volgende conceptversie (0.75 DPLG) gereed te kunnen hebben. In welke vorm we uiteindelijk de opgaven uit gaan werken, is op dit moment nog niet duidelijk.

Wij werken de komende maanden verder aan de bouwstenen op basis van de wettelijke opgaven. We gaan ervan uit dat er in het najaar meer duidelijkheid zal komen over het (nog uit te werken) Regeerakkoord. Zodra de nieuwe inzichten zijn uitgewerkt, zullen wij dit wederom met u delen.

Wij blijven ook doorwerken aan lopende (uitvoerings)projecten en gebiedsprocessen waarvoor geld beschikbaar is (versnellingsgelden), de maatregelpakketten waar nu budget voor is (€ 130 miljoen) en de lopende uitvoering, zoals het Programma Natuur.

Toezegging

Tot slot willen wij nog terugkomen op een toezegging die is gedaan in uw vergadering van 29 mei 2024. In het Hoofdpijnenakkoord staat dat het aantal rijksambtenaren structureel met ruim een vijfde deel moet worden verminderd. U vraagt of dit de druk bij de provincie gaat verhogen.

Wij gaan ervan uit dat de wettelijke opgaven niet gaan veranderen op basis van aanpassingen in de ambtelijke capaciteit bij het Rijk. Wel zijn wij bezorgd over de continuïteit van ambtelijke inzet bij het Rijk en beschikbare capaciteit juist in de uitvoering, in onder meer het domein van het landelijk gebied.

Wij gaan ervan uit dat deze toezegging hiermee is afgedaan.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage korte toelichting maatregelpakketten

Definitief goedgekeurd maatregelen

130 miljoen

1. *Water en natuur*

58 miljoen

Dit betreffen de gebiedsgerichte maatregelen. Deze maatregelen richten zich voornamelijk op een aantal hydrologische onderzoeken en een aantal fysieke inrichtingsmaatregelen. Onderzoek gaat bijvoorbeeld over de effecten van wateronttrekking of over manieren om de CO₂-uitstoot door veenoxidatie te verminderen. De fysieke inrichtingsmaatregelen betreffen voornamelijk maatregelen op het gebied van water en aansluiten bij al lopende gebiedsprocessen. Voorbeelden daarvan zijn het dempen van een watergang, het herstel van een kade of aanleg van vispassages. Deze maatregelen dragen bij aan de wettelijke opgaven van het DPLG (zoals de KRW en VHR).

2. *KPI-aanpak*

30 miljoen

Hiermee willen we de huidige KPI systematiek verder voortzetten en uitbouwen door middel van pilots. De pilots zijn gericht op de doorontwikkeling van de KPI systematiek. De bedoeling is om twee pilots te doen in verschillende gebieden met monitoring en validatie van KPI's op bedrijf- en gebiedsniveau. Daarnaast is het de bedoeling om een in pilot boeren te belonen voor het halen van de streefwaarden van geborgde KPI's. Boeren krijgen dan een beloning die hoger ligt dan in het project Duurzaam Boeren Drenthe omdat vanwege de borging strengere regels gelden. Hierin werken we nauw samen met het Rijk en andere provincies.

3. *Laaghangend fruit*

30 miljoen

De drie noordelijke provincies werken sinds juni '23 met de 'Investeringsregeling Reductie Stikstofemissie', waarbij boeren voor laaghangend fruit-maatregelen subsidie aan kunnen vragen. Gezien het succes willen de drie provincies deze regeling continueren. Bij deze regeling gaat het om advies dat boeren kunnen krijgen over bijvoorbeeld weidegang, verlagen ruw eiwit gehalte en ammoniak emissie reductie. Daarnaast is er subsidie voor relatief kleine maatregelen zoals installaties, spoelleidingen en additieven voor het sproeien van (verdund) magnesiumchloride en opslag- en opvangcapaciteit voor regenwater en van capaciteit voor mestopslag.

4. *Hooghangend fruit*

12 miljoen

Naast laaghangend fruit is er nu ook budget voor 'hooghangend fruit'. Dit zijn maatregelen waarbij er subsidie beschikbaar komt voor bijvoorbeeld mono-mestvergisters, stikstofkrakers, afzuiginstallaties en continue mestschuiven. Hooghangend fruit was bedacht als brede subsidieregeling, maar is in het toetsingsproces goedgekeurd als pilot. Er wordt geïnvesteerd in maatregelen die zich technisch hebben bewezen, maar niet leunen op de RAV (Regeling Ammoniak en Veehouderij). Voor de pilots moet perspectief zijn voor een periode die voldoende lang is om de investeringen te kunnen terugverdienen en/of om ze kosteneffectief te laten zijn in euro per gerealiseerde eenheid emissiereductie.

Goedgekeurd door Kabinet, besluit TK nodig

140 miljoen

Bijlage korte toelichting maatregelpakketten

5. <i>Waardeverschil grond regeling piekbelasting</i>	<i>46 miljoen</i>
6. <i>Waardeverschil grond bedrijven/ stoppers</i>	<i>94 miljoen</i>

Deze twee maatregelen gaan over de brede transitie waarbij we oplossingen willen bieden aan de landbouw en tegelijk werken aan de wettelijke en vastgestelde opgaven zoals de KRW, VHR en bomen- en bossenstrategie. Met dit budget kunnen we boeren die vrijwillig willen verplaatsen of verkopen faciliteren en aan de wettelijke opgaven werken. Het budget is bedoeld voor het afwaarderen van grond waarbij het ook kan gaan om boeren tegemoet te komen wanneer er beperkingen (bijvoorbeeld hydrologische) gekoppeld zijn aan gronden. Het kan hierbij zowel gaan om gronden die op vrijwillige basis beschikbaar worden gesteld vanuit de regeling piekbelasting als boeren die op eigen initiatief met de provincie of Prolander in gesprek gaan.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

College van Gedeputeerde Staten van Drenthe
Postbus 122
9400 AC ASSEN

**Directoraat-generaal
Regieorganisatie Transitie
Landelijke Gebied**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6011 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum 7 juni 2024
Betreft Uitkomsten integrale beoordeling maatregelpakketten Drenthe

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

Hartelijk dank voor de maatregelpakketten die ik op 26 maart 2024 van u heb ontvangen. Er is veel werk verzet om de maatregelpakketten verder te verbeteren aan de hand van nieuwe inzichten en adviezen. Daarmee zijn het concrete plannen geworden om tot uitvoering over te gaan en de opgaven in het landelijk gebied samen aan te pakken.

Ons kenmerk
DGRTL / 59135883

Uw kenmerk
13/5.8/2024000434

Bijlage(n)
4

Het Rijk heeft de maatregelpakketten integraal beoordeeld. Op basis daarvan heeft de ministerraad van 7 juni 2024 een besluit genomen over welke maatregelen positief worden beoordeeld en voor welk(e) (deel van de) maatregelpakketten u een specifieke uitkering kunt aanvragen op grond van artikel 5 van de Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml). Hiermee kunnen wij samen de uitvoering voortzetten. Het parlement heeft reeds ingestemd met het beschikbaar stellen van in totaal ruim € 1,28 miljard voor de maatregelen die in de eerste fase door Wageningen Economic Research (WEcR) als low regret zijn beoordeeld (WEcR-1). Daarnaast heeft het kabinet in de 1^e suppletoire begroting aan het parlement voorgesteld om € 434 miljoen beschikbaar te stellen voor de maatregelen die in de tweede fase door WEcR als low regret zijn beoordeeld (WEcR-2).

Oordeel maatregelpakketten

De basis voor de integrale beoordeling door het rijkstoetsteam zijn de Spelregels Meerjarenprogramma Landelijk Gebied,¹ de Werkwijzer aanvraag rijksbijdrage inclusief het Addendum 'Financiële uitgangspunten voor raming van de provinciale maatregelpakketten' (december 2023) en het aanvullend kader voor deze ronde van indiening.² In de beoordeling zijn tevens meegenomen het tussentijds beeld met eerste bevindingen van het Rijk,³ de appreciaties van WEcR⁴ en indien van toepassing de adviezen van de Ecologische Autoriteit.

¹ Gepubliceerd bij Kamerbrief van 25 november 2022, Kamerstukken II 2022/23, 34 682, nr. 108

² Brief van DG RTL en DG LG&S, 5 maart 2024.

³ Brief van DG RTL, 24 oktober 2023, [DGRTL/37802653]

⁴ Gepubliceerd als bijlage bij Kamerbrieven van 24 januari en 12 maart 2024, Kamerstukken II 2023/24, 34 682, nr.186 en 188

Op basis van de integrale beoordeling heeft de ministerraad als volgt besloten (in bijlage 2 bij deze brief is dit oordeel toegelicht):

Ons kenmerk
DGRTL / 59135883

Maatregelpakket 1 Gebiedsgericht integraal maatregelenpakket

Dit pakket bestaat uit een totaal van 84 maatregelen verdeeld over acht deelgebieden. Van deze maatregelen zijn er 58 beoordeeld waarvan 41 positief beoordeeld. In bijlagen 3 en 4 is aangegeven om welke maatregelen het gaat.

Maatregelpakket 2 Generiek pakket Transitie Landbouw

Het Generiek pakket Transitie Landbouw bestaat uit maatregelen in acht sporen.

Sporen 1 & 2: gedeeltelijk positief
Spoor 3: gedeeltelijk positief
De sporen 4, 5 en 6: Niet beoordeeld
Spoor 7: positief
Spoor 8: positief

De provincie Drenthe zet met deze maatregelen een volgende stap in het terugdringen van emissies en het meten en monitoren van deze reducties om zo de borging te verbeteren. Daarnaast zullen de natuurmaatregelen die aanvullend op het Programma Natuur zullen worden uitgevoerd bijdragen aan herstel en tegengaan van verslechtering. De geconstateerde problemen in de natuurdoelanalyses kunnen met deze maatregelen aanmerkelijk verminderen.

Voorgenomen rijksbijdrage voor maatregelpakketten

Voor de (delen van de) maatregelpakketten die positief zijn beoordeeld, kunt u een aanvraag indienen voor een specifieke uitkering als bedoeld in artikel 5 Rpml. Op basis van de door u aangeleverde dekkingsvoorstellen en het integrale oordeel heb ik voor de twee maatregelenpakketten middelen gereserveerd ter hoogte van de volgende bedragen:

Maatregelpakket*	Plafondbedrag WEcR1	Plafondbedrag WEcR2	Totaal aangevraagd 2024 – 2026	Aangevraagd 2024 – 2026 o.b.v. positief oordeel WEcR1+2	Financiële bijdrage	
					Indien WEcR1+2	Indien enkel WEcR1
M1-Gebieds gericht	€11,984	-	€140,389	€68,764	€58,293	€58,293
M2-Generiek	€118,800	€139,524	€321,384	€268,000	€211,604	€72,080
Totaal	€130,784	€139,524	€461,773	€336,764	€269,897	€130,373

*Alle bedragen in miljoenen.

Aanvragen voor een uitkering op basis van artikel 5 Rpml moeten kunnen steunen op de oordelen en bedragen, genoemd in deze brief. Er kan niet worden afgeweken van de hierboven genoemde positief beoordeelde (delen van) maatregelpakketten en bedragen, tenzij daarover specifieke voorwaarden zijn opgenomen in deze brief. Nieuwe maatregelpakketten kunnen pas worden ingediend als het Rijk een volgende ronde voor integrale beoordeling openstelt.

⁵ Dit is onder voorbehoud van instemming van het parlement met de 1^e suppletoire begroting van LNV.

Overigens merk ik op dat een aantal (delen van) maatregelpakketten nu niet in aanmerking komen voor een rijksbijdrage uit de middelen die gereserveerd zijn voor de transitie van het landelijk gebied, maar deze mogelijk in aanmerking kunnen komen voor (mede) bekostiging vanuit andere financiële bronnen van het Rijk en/of van andere overheden.

Naar aanleiding van de integrale beoordeling van het toetsteam benoem ik in bijlage 1 enkele zaken die ik van belang acht voor de uitvoering van de maatregelen.

Vervolgproces: uitnodiging om een aanvraag voor een uitkering in te dienen

Zoals gezegd kunt u op grond van artikel 5 Rpml een aanvraag indienen voor een specifieke uitkering. U ontvangt op korte termijn een aanvraagformulier voor de specifieke uitkering. Het aanvraagformulier kunt u ondertekend sturen naar aanvraagDGRTL@minInv.nl. De uiterlijke beslistermijn is in beginsel 8 weken na aanvraag.⁶

Parallel zal de Regieorganisatie u op de hoogte houden van de parlementaire besluitvorming over de 1e suppletoire begroting. Indien het parlement instemt met de financiële middelen voor de tweede fase WEcR, streef ik ernaar dit budget zo snel mogelijk toe te voegen aan artikel 6 Rpml. Na de inwerkingtreding van die wijziging kunt u voor de hierboven genoemde WEcR-2-maatregelen een aanvraag indienen op grond van artikel 5 Rpml.

Uitvoering

Ik kijk ernaar uit de uitvoering een impuls te geven om de opgaven in het landelijk gebied te realiseren. Dit is hard nodig voor de mensen die wonen en werken in het landelijk gebied en voor de opgaven op het gebied van natuur, water en klimaat. Ik ben blij dat het Rijk en de provincie elkaar daarin vinden en samen optrekken. Ik spreek hierbij ook mijn waardering uit voor de huidige samenwerking tussen de drie noordelijke provincies bij het maken van de maatregelpakketten. En ik zie verdere concretisering van deze samenwerking in de praktijk graag tegemoet. Dit is ook de komende tijd van belang, als de uitvoering start en we zien waar het voorspoedig gaat, en waar we gezamenlijk bij moeten sturen op basis van voortschrijdend inzicht.

Christianne van der Wal-Zeggelink
Minister voor Natuur en Stikstof

⁶ Die termijn kan zo nodig worden verlengd, zie artikel 4:14 lid 1 van de Algemene wet bestuursrecht: "Indien een beschikking niet binnen de bij wettelijk voorschrift bepaalde termijn kan worden gegeven, deelt het bestuursorgaan dit aan de aanvrager mede en noemt het daarbij een zo kort mogelijke termijn waarbinnen de beschikking wel tegemoet kan worden gezien."

Bijlage 1 Ten aanzien van de uitvoering van de maatregelen

Ons kenmerk
DGRTLG / 59135883

Voor het borgen van het doelbereik voor het NPLG-beleid met de uitvoering van de maatregelen is het wenselijk dat de provincie Drenthe (beknopt) inzicht biedt in de afwegingen die er worden gemaakt in de uitvoering (navolgbaarheid). Dit kan ook onderbouwing en input voor de verantwoording zijn.

Ten aanzien van de volgende maatregelen zijn er praktische voorwaarden nodig voor de uitvoering; uitgangspunt hierbij is de samenwerking tussen Rijk en provincie verder te verstevigen zonder de start van de uitvoering onnodig te vertragen.

Additionaliteit

- Ten aanzien van de effecten van de maatregelen in het pakket gebiedsgericht wordt bij de verdere uitwerking en implementatie van de maatregelen door uw provincie helder in kaart gebracht wat de additionaliteit van de maatregelen is door op kaart aan te geven waar wat onder welke gelden gebeurd is. Deze vorm van monitoring kan gebruikt worden om op gezette tijden te verantwoorden en inzichtelijk te maken waar welke maatregel onder welke financiële stroom gerealiseerd is.

KPI

- Het Rijk ondersteunt de verduurzaming van de landbouw door gebruik te maken van een KPI-systematiek. Naast een Rijksbreed programma KPI ondersteunt het Rijk pilots voor het ontwikkelen en toepassen van een KPI-systematiek door provincies en wil die financieren binnen de maatregelpakketten. Bij een goede aansluiting op het landelijke traject versterken provinciale pilots de ontwikkeling van een eenduidige, landelijke systematiek. In de uitwerking liggen nog meerdere opgaven rond borging, data, governance en doelbereik. Het is van belang dat uit de ervaringen in de pilots lessen worden getrokken alvorens een landelijke systematiek uit te rollen. Met het oog daarop geldt bij het beschikbaar stellen van middelen voor een maatregel gericht op het ontwikkelen van de KPI-systematiek:
 1. Een maximale deelname tot 35% van het aantal boeren in een provincie, gebaseerd op het aantal melkveehouders en akkerbouwers gezamenlijk met als bron CBS StatLine. Voor uw provincie zijn dit maximaal 880 deelnemers. Daarnaast is de bijdrage per bedrijf in deze pilotfase gemaximeerd op €20.000 per drie jaar. Het daadwerkelijk toegekende bedrag is afhankelijk van de behaalde duurzaamheidsprestaties en kan dus lager uitvallen.
 2. De beloning die wordt uitgekeerd aan agrariërs in het kader van de KPI-pilots is staatssteun onder de de-minimisregeling. Dat betekent dat de begunstigden erop gewezen moeten worden dat zij niet meer steun mogen ontvangen dan €20.000 per drie jaar voor alle uitkeringen die gebruik maken van deze regelingen samen.

De bedoeling is om met behulp van doelsturing bij te dragen aan blijvend en geborgd doelbereik. We vragen om in de pilot aandacht te besteden op welke manier de duurzaamheidsprestaties blijvend verankerd kunnen worden na afloop van de pilot. Te denken valt aan vormen van normering via wet- en regelgeving, naast beloningen uit de markt of van de overheid. De (tussen)

resultaten van de provinciale projecten worden ten behoeve van onderling leren en verbeteren gedeeld met het landelijke netwerk Rijk-provincies dat onderdeel is van het doelsturingsprogramma.

Ons kenmerk
DGRTL / 59135883

Pilot stalinnovaties

- Het Rijk steunt het belang van investeringen in innovaties in stallen met oog op het bereiken van een duurzame landbouwpraktijk. Daarom wil het uw voorstellen hieromtrent steunen. Gelet op de huidige vraagstukken rond de borging van de effectiviteit van die innovaties is het Rijk echter niet bereid om in het kader van deze voorstellen maatregelen te ondersteunen die gericht zijn op het op dit moment grootschalig invoeren van grote stalinnovaties, stalaanpassingen en -technieken. Tijdens de hoor- wederhoor en de informatie die op basis daarvan is toegezonden blijkt dat u pilots in vijf deelgebieden wil uitvoeren. Hieruit wordt duidelijk dat de voorgestelde maatregelen georganiseerd worden als een onderdeel van een gecontroleerde omgeving zoals een pilot, fieldlab of experimenteergebied, en passen binnen de doelen die gelden binnen het gebied. Er wordt voorts aandacht gevraagd voor de Omgevingsvergunning milieubelastende activiteit en Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit, die voor deze activiteiten nodig zijn.

Ten behoeve van de regiefunctie en de ontwikkeling van een nieuwe systematiek o.b.v. doelvoorschriften i.c.m. bedrijfsspecifiek gemeten emissies⁶ is het van belang dat de provincie de pilot in het kader van innovatie ter bespreking voorlegt aan het Regieorgaan Versnellen innovatie emissiereductie duurzame veehouderij (waarvan de provincie zelf onderdeel uitmaakt). Het doel van de bespreking is te bekijken hoe de pilot kan bijdragen aan de landelijke aanpak en of er andersom vanuit de landelijke aanpak adviezen zijn voor de uitvoering van de pilot. De adviezen, die bij de bespreking van de pilot door de leden van het Regieorgaan worden gegeven, dienen bij verdere uitwerking ter uitvoering te worden genomen. Waar relevant voor vergunningverlening worden de resultaten van de metingen met RVO gedeeld.

Afwaardering

- Ten aanzien van spoor 7 van maatregelpakket Generiek pakket Transitie Landbouw heeft u middelen gevraagd voor afwaardering van 945 ha grond. Ik wijs u hierbij op de kaders voor afwaardering van grond, genoemd in het Addendum 'Financiële uitgangspunten voor raming van de provinciale maatregelpakketten' (december 2023). Bij de verlening van de specifieke uitkering zullen verplichtingen worden opgenomen met betrekking tot de juridische en transparante borging van die kaders.
- Ten aanzien van spoor 8 van maatregelpakket Generiek pakket Transitie Landbouw heeft u middelen gevraagd voor afwaardering van grond na aankoop en weer verkoop van gehele bedrijven. Het betreft dan aankopen in het kader van bedrijfsbeëindiging aanvullend op de LBV+ en de nog open te stellen MGB. In de Rpml is opgenomen dat middelen uit de specifieke uitkering niet bedoeld zijn voor aankoop van onroerende zaken.

Bijlage 2 - Integrale beoordeling maatregelpakketten provincie Drenthe

1. Algemene informatie								
Provincie	Drenthe							
Datum/versie	4 juni 2024							
Beoordeelde stukken	Op 26 maart 2024 zijn onderstaande documenten ter beoordeling ontvangen: -13.5-8-2024000434, Bijlage 1a maatregelenpakket DPLG Gebiedsgebonden -13.5-8-2024000434, Bijlage 1b maatregelenpakket DPLG Generiek -13.5-8-2024000434, Bijlage 1c bijlage bij maatregelenpakket generieke transitie landbouw DPLG -13.5-8 Bijlage 1d, kopie van 5. Template data_maatregelpakket Provincie In aanvulling hierop zijn de onderstaande stukken meegenomen bij de beoordeling: - Warme overdracht op 9 april 2024 - Interviewronde 16 april 2024 en het daarvoor opgestelde verslag - Hoor-wederhoor 8 mei 2024 en het daarvoor opgestelde verslag - Toegestuurde informatie m.b.t. pilot Hooghangend fruit op 13 mei 2024							
2. Samenstelling toetsteam								
Kernteam	DG Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied (RTLG) met de onderdelen Programmabureau (PB) en Programmabeheersing en Risicomanagement (PBR)							
Toetsers	Naast het kernteam: Ministerie van LNV: DG Landelijk Gebied en Stikstof (LGS), DG Agro (A), DG Natuur en Visserij (NV) met de onderdelen natuur (N) en klimaat (K), Strategie, Kennis en Innovatie (SKI), DG RTLG met het onderdeel Grondzaken (GZ). Ministerie van IenW: DG Water en Bodem (WB) Ministerie van BZK: DG Ruimtelijke Ordening (RO) <i>Het Ministerie van EZK en het Financieel Expert Team (FET) nemen niet actief deel aan het toetsteam, maar leveren wel waar nodig adviezen aan het toetsteam.</i>							
3. Conclusie integrale beoordeling maatregelpakketten								
Conclusie integrale beoordeling	Maatregel Pakket (bedragen x € 1 mln.)*	Plafond Bedrag WEcR1	Plafond Bedrag WEcR2	Totaal aangevraagd 2024 – 2026	Totaal aangevraagd o.b.v. positief beoordeeld WEcR 1 + 2	Voorstel voor financiële bijdrage		
						Indien WEcR1+2	Indien enkel WEcR1	
		M1-Gebieds gericht	€11,984	-	€140,389	€68,764	€58,293	€58,293
		M2-Generiek	€118,800	€139,524	€321,384	€268,000	€211,604	€72,080
		Totaal	€130,784	€139,524	€461,773	€336,764	€269,897	€130,373
*Alle bedragen in miljoenen MRP 1 Gebiedsgericht integraal maatregelenpakket Dit pakket bestaat uit een totaal van 84 maatregelen verdeeld over acht deelgebieden. Geconstateerd is dat er maatregelen uit het oorspronkelijke pakket zijn doorontwikkeld. Maatregelen die zijn doorontwikkeld uit het water en klimaat pakket komen voor toetsing in aanmerking. Dit gaat om Hydrologische inrichtingsmaatregelen, Kwaliteitsverbetering NNN, VHR-inrichting en hydrologisch onderzoek. Van de 84 maatregelen zijn zodoende 39 beoordeeld (bijlage 3), 19 beoordeeld met een afwaarderingscomponent (bijlage 4) en 26 niet beoordeeld.								

	Het rijkstoetsteam beoordeelt 58 maatregelen. Het betreft de maatregelen die, gegeven de gestelde uitgangspunten voor koploper maatregelpakketten, in aanmerking komen voor een financiële rijksbijdrage in deze toetsronde. Van deze maatregelen zijn er 3 maatregelen positief beoordeeld, 38 zijn positief beoordeeld met voorwaarden en 4 zijn negatief beoordeeld (bijlage 3). Van de 58 beoordeelde maatregelen zijn er 19 maatregelen die afwaardering van grond als randvoorwaardelijkheid kennen. Van deze maatregelen zijn in totaal 6 maatregelen positief beoordeeld. Dit zijn drie fysieke maatregelen en de daaraan gekoppelde afwaardering van grond. Deze zes maatregelen tellen op tot een bedrag van €5,72 mln. Het totaal van het maatregelpakket MRP 1 gebiedsgericht dat in aanmerking komt voor financiering bedraagt €58,29 mln. Dat is hoger dan het bedrag dat in juli 2023 was ingediend en door WEcR als positief is beoordeeld. Dit komt doordat bestaande maatregelen zijn doorontwikkeld en er grotere pakketten zijn. MRP 2 Generiek pakket Transitie Landbouw Dit pakket bestaat landbouwmaatregelen verdeeld in acht sporen. Spoor 1 en 2: KPI aanpak De maatregelen in spoor 1 en 2 zijn gedeeltelijk goedgekeurd met een financiering van €29,48 mln. Voor KPI's vallen de vergoedingen onder de-minimisregeling waarvoor het maximum in 3 jaar €20.000,- is. Daarnaast loopt er een landelijk onderzoek naar hoogte van vergoedingen waarop niet vooruit gelopen kan worden. KPI-beloning Duurzame melkveehouderij positief met een limiet op €20.000,- per bedrijf per drie jaar (i.p.v. €10.000,- per jaar) KPI-beloning pilot BMA Akkerbouw positief met een limiet op €20.000,- per bedrijf per drie jaar (i.p.v. €10.000,- per jaar) Gebiedsgerichte pilots positief Pilot geborgde KPI's positief met een limiet op €20.000,- per bedrijf per drie jaar aangevuld met een eenmalige vergoeding van €20.000,- voor de aanschaf van sensoren (daarbij 100 bedrijven i.p.v. 200). Spoor 3: Stalinnovatie en managementmaatregelen Dit pakket is deels een voortzetting van eerder beleid en bestaat uit een onderdeel "laaghangend fruit" en "hooghangend fruit". Laaghangend fruit is positief beoordeeld. 450 deelnemers met een bedrag van €60.000,- voor drie jaar. Dit is een totaalbedrag van €30,27 mln. Voor Hooghangend fruit geldt dat het Rijk, gelet op de huidige vraagstukken rond de borging van de effectiviteit van die innovaties echter niet bereid is om in het kader van deze voorstellen maatregelen te ondersteunen die gericht zijn op het op dit moment grootschalig invoeren van grote stalinnovaties, stalaanpassingen en -technieken. Wel is de pilot met een bedrag van €12,33 mln. positief beoordeeld. Concluderend is dit pakket gedeeltelijk positief beoordeeld met een financiering van €42,6 mln. Spoor 7: Waardeverschil grond regeling piekbelasting Dit pakket is positief beoordeeld met een financiering van €45,62 mln. met aanwijzingen voor uitvoering en/of voorwaarden Spoor 8: Waardeverschil grondaankoop bedrijven Dit pakket is positief beoordeeld met een financiering van €93,90 mln. met aanwijzingen voor uitvoering en/of voorwaarden NB Spoor 4, 5 en 6 zijn door WEcR als high regret beoordeeld. Deze zijn niet meegenomen in deze integrale beoordeling
Samenvatting en onderbouwing van integrale beoordeling van maatregelpakketten	<i>Drenthe heeft vier maatregelpakketten samengevoegd in een generiek en gebiedsgericht pakket</i> In juli 2023 heeft provincie Drenthe ter uitvoering van haar provinciaal programma landelijk gebied de eerste vier maatregelpakketten bij het Rijk ter toetsing

ingediend. Deze pakketten waren (1) Transitie Landbouw, (2) Natuur en Stikstof, (3) Water en Klimaat en (4) Grond en Bedrijven. Op deze pakketten zijn adviezen ontvangen van WEcR en het tussentijdsbeeld van het Rijk. Drenthe heeft op basis van deze adviezen en eigen inzichten besloten om de vier maatregelpakketten samen te voegen tot twee.

Drenthe dient twee pakketten in met een totale som van € 462 mln.

In april heeft de provincie twee pakketten ingediend: een gebiedsgericht integraal maatregelpakket met daarin 84 maatregelen (€ 140 mln.) en een generiek maatregelpakket transitie landbouw met daarin 15 maatregelen (€ 321 mln.) De aangevraagde rijksbijdrage voor de maatregelpakketten is € 462 mln., wat het beschikbare financiële plafond van € 270 mln. (WEcR 1+2) of indien de Kamer niet instemt met VJN het plafond van € 130 mln. (WEcR 1) overschrijdt.

In de beoordeling zijn de volgende hoofdpunten geconstateerd:

Algemeen:

- Het samenvoegen van vier pakketten naar twee heeft geleid tot een integraler pakket. De samenhang tussen maatregelen was duidelijker, bijvoorbeeld tussen maatregelen voor natuur, water en grond.
- Het totaalbedrag dat door Drenthe is ingediend is hoog in vergelijking met andere provincies. Tweederde van de aangevraagde middelen vraagt Drenthe aan voor landbouwmaatregelen (€ 321 mln. versus € 140 mln.).
- Tussen de bedragen van maatregelen die in WEcR 1 positief zijn beoordeeld constateert het toetsteam een verhouding van € 119 mln. voor landbouwmaatregelen in het generieke pakket en € 12 mln. voor water- en natuurmaatregelen in het gebiedsgerichte pakket. Deze verhouding komt bij andere provincies niet voor. De WEcR 2 maatregelen bestaan vooral uit afwaardering van grond.

MRP 1 Gebiedsgericht integraal maatregelenpakket

Het gebiedsgerichte pakket bestaat uit een beschrijving van 84 maatregelen in acht deelgebieden. Inzake het gebiedsgerichte maatregelpakket zijn de hydrologische inrichting, de VHR-inrichting, de kwaliteitsverbetering binnen NNN en onderzoek hydrologie op grond van de adviezen van WEcR positief beoordeeld.

Pakket	Maatregel	Beoordeling WEcR	
Water en klimaat	Hydrologische inrichtingsmaatregelen	WEcR 1	Low regret
Water en klimaat	Kwaliteitsverbetering binnen NNN	WEcR 1	Onduidelijk doelbereik en/of risicobeheersing
Water en klimaat	VHR-inrichting	WEcR 1	Onduidelijk doelbereik en/of risicobeheersing
Water en klimaat	Onderzoek Hydrologie	WEcR 1	Low regret
Natuur en Stikstof	Onderzoek	WEcR 1	
Natuur en Stikstof	Bossenstrategie	WEcR 1	Onduidelijk doelbereik en/of risicobeheersing
Natuur en Stikstof	GBDA	WEcR 1	Onduidelijk doelbereik en/of risicobeheersing
Natuur en Stikstof	Kwaliteitsverbetering binnen NNN	WEcR 1	Onduidelijk doelbereik en/of risicobeheersing
Natuur en Stikstof	VHR-inrichting	WEcR 1	Onduidelijk doelbereik en/of risicobeheersing
Natuur en Stikstof	Agrarisch natuur en landschapsbeheer	WEcR 2	Onduidelijk doelbereik en/of risicobeheersing
Natuur en Stikstof	Beheer landschapselementen i.h.k.v. GBDA	WEcR 2	Onduidelijk doelbereik en/of risicobeheersing

	Grond	Waardeverschil grond bij bossenstrategie	WEcR 2	Onduidelijk doelbereik en/ of risicobeheersing
	Grond	Waardeverschil grond bij VHR-inrichting en kwaliteitsverbetering binnen NNN	WEcR 2	Onduidelijk doelbereik en/ of risicobeheersing

* groen: meegenomen in de toetsing

- De inhoudelijke uitwerking van de maatregelen per deelgebied op basis van eerdere adviezen is inhoudelijk een grote verbetering.
- Indien binnen een pakket meer maatregelen zijn opgenomen, van het type en dezelfde onderbouwing en doelbereik, dat WEcR positief beoordeelde, dan zijn deze maatregelen te beschouwen als doorontwikkelde maatregelen. Deze zijn alleen financieerbaar wanneer dit binnen het gehanteerde plafond mogelijk is. In het geval van Drenthe betekent dit wanneer er hydrologische maatregelen worden uitgevoerd in meerdere deelgebieden deze leiden tot meer doelbereik. Daarom is een analyse gemaakt van alle 84 ingediende maatregelen.
- Maatregelen die gelijk zijn aan de positieve beoordeling van WEcR van het voormalige water- en klimaatpakket zijn daarin beoordeeld
- Maatregelen die vallen onder een door WEcR negatief pakket (grond en bedrijven en/of Natuur en Stikstof) zijn niet beoordeeld.
- Maatregelen waarvan de onderbouwing onvolledig was, bijvoorbeeld omdat de link tussen het Excel formulier en het Word-document niet duidelijk waren zijn ook niet beoordeeld.
- Dit heeft geleid tot een lijst met maatregelen die voldoen van 39 maatregelen omdat het ook hydrologische maatregelen zijn (bijlage 3). Van deze 39 maatregelen zijn er 3 positief, 32 positief met voorwaarden en 4 negatief beoordeeld.
- Bij 19 maatregelen (bijlage 4) betreft het een hydrologische inrichtingsmaatregelen waarbij de inrichting afhankelijk is van de afwaardering. Hier is dus ook de randvoorwaardelijke maatregel beoordeeld.
- De overige 26 maatregelen zijn niet beoordeeld.
- De totale som van deze maatregelen is €58,29 mln. Dat is hoger dan het bedrag dat in juli 2023 was ingediend en door WEcR als positief is beoordeeld. Dit komt omdat bestaande maatregelen zijn doorontwikkeld; uitvoeren van meer maatregelen in meer deelgebieden leiden overigens tot meer doelbereik.

MRP 2 Generiek pakket Transitie Landbouw

Sporen	Pakket	Beoordeling WEcR
Spoor 1	Doorontwikkeling KPI-systematiek	WEcR 1 – low regret
Spoor 2	Beloning van geborgde KPI's	WEcR 1 – low regret
Spoor 3	Stimuleren van Investerings en innovaties	WEcR 1 – low regret
Spoor 4	Kennisregeling voor bedrijfsadvies, coaching en demonstraties	WEcR 1 – High regret
Spoor 5	Omschakelregeling	WEcR 2 – high regret
Spoor 6	Experimenteergebied Agroagenda Noord-Nederland	WEcR 1 – high regret
Spoor 7	Waardeverschil grond regeling piekbelasting	WEcR 2 – low regret
Spoor 8	Waardeverschillen van grond en bedrijfslocaties (financiering aankoop bedrijven)	WEcR 2 – low regret

* groen: meegenomen in de toetsing

Het generieke pakket is opgedeeld in acht sporen. De sporen 1,2 3, 7 en 8 zijn beoordeeld. De sporen 4, 5 en 6 zijn niet beoordeeld.

	Spoor 1 en 2: KPI's. Drenthe loopt landelijk voorop in de KPI aanpak en werkt daarin samen met het ministerie van LNV. De aangevraagde middelen zijn gedeeltelijk toegekend. Voor de KPI-aanpak is een landelijke lijn ontwikkeld (zie 3b). De schaal van het aantal deelnemers en de experimentele/pilotvorm van de voorstellen is grotendeels passend bij de huidige fase van ontwikkeling van de systematiek. De hoogte van de maximale beloningsbedragen is echter te hoog voor deze fase, en onvoldoende onderbouwd. Daarom is maatwerk nodig. Spoor 3: Provincie Drenthe werkt samen met provincie Groningen en provincie Friesland aan de zogenaamde "laaghangend fruit" maatregelen. Hiervoor zijn in een eerdere ronde rijksmiddelen beschikbaar gesteld. De aanvraag voor aanvullende middelen is positief beoordeeld. Het Rijk steunt het belang van investeringen in innovaties in stallen met oog op het bereiken van een duurzame landbouwpraktijk. Gelet op de huidige vraagstukken rond de borging van de effectiviteit van die innovaties is het Rijk echter niet bereid om in het kader van deze voorstellen maatregelen te ondersteunen die gericht zijn op het op dit moment grootschalig invoeren van grote stalinnovaties, stalaanpassingen en -technieken. Uw voorstel voor zo'n pilot is uitgelegd als dat de voorgestelde maatregelen georganiseerd worden als een onderdeel van een gecontroleerde omgeving zoals een pilot, fieldlab of experimenteergebied, en passen binnen de doelen die gelden binnen het gebied. Het Rijk adviseert om het onttrekken van drink- of grondwater in de zomer om stalvloeren te sproeien te beperken. Spoor 7 en 8: geconstateerd wordt dat er financiering wordt gevraagd voor de afwaardering van gronden en aankoop van bedrijven. Hierbij is het van belang op te merken dat er geen financiering mogelijk is voor vermogensvorming, maar enkel voor de daadwerkelijk afwaardering (relatie met doelbereik in het kader van de doelen van het NPLG). Het is overigens van belang dat deze maatregelen zich goed verhouden tot landelijke regelingen, hetzij de NGB, LBV, LBV+ en MGB. Opgemerkt wordt dat in geval van uitkering van middelen de gebruikelijke regel geldt dat geen dubbele financiering voor dezelfde kosten van een activiteit mag plaatsvinden.
3a. Positief beoordeelde maatregelpakketten	MRP1 Gebiedsgericht Voor het gebiedsgerichte pakket staan de positief beoordeelde maatregelen in de bijlage. MRP2 Generiek - Spoor 1 en 2 onderdeel gebiedsgerichte pilots - Spoor 3 laaghangend fruit - Spoor 7 Waardeverschil grond regeling piekbelasting - Spoor 8 Waardeverschillen van grond en bedrijfslocaties
3b. Gedeeltelijk positief beoordeelde maatregelpakketten	Van het Generieke maatregelpakket zijn onderstaande sporen gedeeltelijk positief beoordeeld: Spoor 1 en 2 KPI-beloning Duurzame Boeren Drenthe Spoor 1 en 2 KPI-beloning pilot BMA-akkerbouw Spoor 1 en 2 Pilot: geborgde KPI's Spoor 3 Pilot Hooghangend fruit.
Eventuele voorwaarden voor de (gedeeltelijk) positief beoordeelde maatregelpakketten.	Voor de pilot Hooghangend Fruit (spoor 3) gelden de volgende voorwaarden: De voorstellen voor een pilot, zijn uitgelegd als dat de voorgestelde maatregelen georganiseerd worden als een onderdeel van een gecontroleerde omgeving zoals een pilot, fieldlab of experimenteergebied, en passen binnen de doelen die gelden binnen het gebied. Er wordt voorts aandacht gevraagd voor de Omgevingsvergunning milieubelastende activiteit en Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit, die voor deze activiteiten nodig zijn. Ten behoeve van de regiefunctie en de ontwikkeling van een nieuwe systematiek o.b.v. doelvoorschriften i.c.m. bedrijfsspecifiek gemeten emissies¹ is het van belang dat de provincie de pilot ter bespreking voorlegt aan het Regieorgaan Versnellen innovatie emissiereductie duurzame veehouderij (waarvan de provincie zelf onderdeel uitmaakt). Het doel van de bespreking is te bekijken hoe de pilot kan bijdragen aan de landelijke aanpak en of er andersom vanuit de landelijke aanpak adviezen zijn voor de uitvoering van de pilot. De adviezen, die bij de bespreking van de pilot door de leden van het

¹ Als bedoeld in onder meer Kamerbrief van 30 juni 2023, Kamerstukken II 2022/23, 29 383, nr. 406.

	Regieorgaan worden gegeven, dienen bij verdere uitwerking en uitvoering ter uitvoering te worden genomen. Waar relevant voor vergunningverlening worden de resultaten van de metingen met RVO gedeeld. Het Rijk adviseert daarnaast om het onttrekken van drink- of grondwater in de zomer om stalvloeren te sproeien te beperken. Ten aanzien van spoor 7 en 8 van maatregelpakket Generiek pakket Transitie Landbouw gelden de kaders voor afwaardering van grond, genoemd in het Addendum 'Financiële uitgangspunten voor raming van de provinciale maatregelpakketten' (december 2023). Bij de verlening van de specifieke uitkering zullen verplichtingen worden opgenomen met betrekking tot de juridische en transparante borging van die kaders. De gevraagde middelen worden ingezet op basis van de kaders voor afwaardering (zie financiële uitgangspunten voor raming van provinciale maatregelpakketten). Het is aan de provincies om een eenmalige (subsidie)regeling in te stellen en financiële middelen toe te kennen (gelijkend aan de SKNL-subsidie voor Natuur (realisatie NNN) aan grondeigenaren). Daarbij is de provincie aan zet om de borging te regelen. Aanvullend voor spoor 8 geldt dat: - Dit aankopen betreft in het kader van bedrijfsbeëindiging aanvullend op de LBV+ en de nog open te stellen MGB. In de Rpml is opgenomen dat middelen uit de specifieke uitkering niet bedoeld zijn voor aankoop van onroerende zaken. - We ervan uitgaan dat de gevraagde middelen nodig zijn om opbrengstverlies te financieren na aankoop en weer verkoop van gehele bedrijven (restrisico's aankoop gehele bedrijven betreffende erf en bedrijfsgebouwen). Voor het gebiedsgerichte pakket is als voorwaarde opgenomen dat, ten aanzien van de effecten van de maatregelen in het pakket gebiedsgericht, de verdere uitwerking en implementatie van de maatregelen door Drenthe helder in kaart wordt gebracht wat de additionaliteit van de maatregelen is, door op kaart aan te geven waar wat onder welke gelden gebeurt. Deze vorm van monitoring kan gebruikt worden om op gezette tijden te verantwoorden en inzichtelijk te maken waar welke maatregel onder welke financiële stroom gerealiseerd is.
3c. Negatief beoordeelde maatregelpakketten	

4. Bevindingen maatregelpakket 1 Titel: Gebiedsgericht, integraal maatregelpakket	
Algemeen	In dit pakket zijn 84 maatregelen opgenomen die betrekking hebben op acht deelgebieden en zich richten op acht verschillende aspecten. De maatregelen worden uitgevoerd in de volgende deelgebieden: - Noordwest-Drenthe - Drentsche Aa - Oude Diep - De Hunze en Monden - Zuidoost-Drenthe - Nieuwe Drostendiep - De Reest - Zuidwest-Drenthe Per deelgebied worden maatregelen beschreven over de volgende aspecten (deze deelaspecten komen overigens niet terug bij de toelichting):

	1. Hydrologische inrichting 2. Bescherming grondwater 3. Behoud van veenbodems 4. Beekherstel 5. VHR-inrichting 6. Kwaliteitsverbetering binnen NNN 7. Bosuitbreiding 8. Onderzoek Maatregelen zijn opgesteld met input vanuit Prolander en verschillende gebiedstafels (water, natuur, landbouw en gemeenten), waarin de verschillende gebiedspartijen betrokken zijn. Er is ook genoemd welke partijen betrokken zijn bij de uitvoering. Uitgangspunt is dat enkel die maatregelen in aanmerking komen voor een Rijksbijdrage voor zover deze maatregelen op grond van het advies van WEcR 1 en WEcR 2 positief zijn beoordeeld.
Deel 0: adviezen van WEcR, het tussentijds beeld van het Rijk indien relevant de EA.	Advies WEcR: • Hydrologische inrichtingsmaatregelen - Monitoring en evaluatie uitwerken - Afwentelrisico's, neveneffecten en lock-ins uitwerken - Desaggregeer doelbereik en beleidstheorie van maatregelpakket naar maatregel • Kwaliteitsverbetering binnen NNN - Maatregel individueel toelichten - Monitoring en evaluatie uitwerken - Afwentelrisico's, neveneffecten, lock-ins en beheersingsmaatregelen uitwerken - Desaggregeer doelbereik en beleidstheorie van maatregelpakket naar maatregel • VHR-inrichting - Maatregel individueel toelichten - Monitoring en evaluatie uitwerken - Afwentelrisico's, neveneffecten, lock-ins en beheersingsmaatregelen uitwerken - Desaggregeer doelbereik en beleidstheorie van maatregelpakket naar maatregel • Onderzoek hydrologie Advies van het Toetsteam bij het tussentijdsbeeld over de op 1 juli ingeleverde maatregelpakketten: • Overkoepelend - Geef aan welke kwantitatieve bijdrage dit maatregelpakket gaat leveren aan de NPLG-doelen per deelgebied, en welke NPLG-meekoppelkansen hiermee worden behaald. - Maak voor de hydrologische onderzoeksmaatregelen duidelijk waarom extra Rijksmiddelen nodig zijn, en hoe de onderzoeken bijdragen aan het kunnen nemen van maatregelen ten behoeve van de NPLG-doelen. - Maak voor de hydrologische inrichtingsmaatregelen inzichtelijk waar maatregelen moeten landen, hoe deze bijdragen aan doelbereik (wat is de restopgave KRW en/of beekdalen en hoe dragen maatregelen bij aan andere NPLG-doelen?) en of uitvoering op korte termijn realistisch is. - Lever aanvullende informatie over vervolgbesluitvorming, financiering per maatregel, planning en mijlpalen vanuit de uitvoeringsorganisatie Prolander en (bestaande) gebiedsprocessen.

	Ten aanzien van de vier adviezen van de EA heeft provincie Drenthe een verbeteringslag gemaakt zodat deze adviezen in de locatiespecifieke maatregelen zijn verwerkt. Verwerking: Zoals de provincie zelf ook aangeeft, zal een verbeterde hydrologie van het beekdal door de herstelmaatregelen, die zullen volgen op het hydrologisch onderzoek, bijdragen aan verminderde droogtegevoeligheid van aangrenzende landbouwgronden, en daarmee de landbouw positief beïnvloeden. Ook de grondwatervoorraad zal naar verwachting hiermee stijgen wat weer ten goede zal komen voor de natuur. In de interviewronde heeft de provincie aangegeven dat de aangevraagde middelen naast huidige financieringsstromen lopen. De maatregelen zijn concreet gemaakt en mede door de naamgeving is inzichtelijk waar deze gaan landen. Het is nog niet duidelijk wat de restantopgave zal zijn voor de KRW. Tijdens de interviewronde heeft de provincie aanvullende toelichting gegeven over het realisme van de genoemde maatregelen. Financiering per maatregel is concreet gemaakt. Er is geen nieuwe informatie gekomen over de planning. De maatregelen in het voormalige pakket Water en Klimaat zijn door WEcR positief beoordeeld. Wel is door WEcR aangegeven dat deze maatregelen nadere uitwerkingen behoeften. Het toetsteam constateert dat de nadere uitwerking heeft plaatsgevonden. In het tussentijds beeld is Drenthe aanbevolen om de waterschappen beter te betrekken bij het opstellen van de maatregelen. Dit heeft ertoe geleid dat de maatregelen zijn aangevuld met de kennis van de waterschappen. In sommige gevallen heeft dit geleid tot uitbreiding van bestaande maatregelen, of tot aanvullende maatregelen. In de gevraagde uitwerking heeft Drenthe zich niet alleen beperkt tot de maatregelen uit het voormalige water- en klimaatpakket, maar heeft het alle maatregelen in het huidige gebiedsgerichte pakket nader uitgewerkt. Het toetsteam heeft verschillen geconstateerd in de naamgeving en onderbouwing van de maatregelen in het Maatregelpakket en de als bijlage meegeleverde Excellijst. Hierdoor is er geen exacte duidelijkheid over welke maatregelen er volgens de provincie vallen onder de positieve beoordeling van WEcR. In de interviewronde en de hoor-wederhoor is die duidelijkheid wel verkregen. Indien binnen een pakket meer maatregelen zijn opgenomen, van het type en dezelfde onderbouwing en doelbereik, dat WEcR positief beoordeelde, dan zijn deze maatregelen te beschouwen als dezelfde maatregelen. Deze zijn alleen financierbaar wanneer dit binnen het gehanteerde plafond mogelijk is. In het geval van Drenthe betekent dit wanneer er hydrologische maatregelen worden uitgevoerd in meerdere deelgebieden deze leiden tot meer doelbereik. Daarom is een analyse gemaakt van alle 84 ingediende maatregelen. Maatregelen die zijn doorontwikkeld op basis van de positieve beoordeling van WEcR van het voormalige water- en klimaatpakket zijn beoordeeld. Van die beoordeelde maatregelen zijn er 35 positief. Maatregelen die vallen onder een door WEcR negatief pakket (grond en bedrijven en/of Natuur en Stikstof) zijn niet beoordeeld. Maatregelen waarvan de onderbouwing onduidelijk was bijvoorbeeld doordat de link tussen de Excel-formulier en het word document niet duidelijk waren zijn ook niet beoordeeld.
--	---

	Dit heeft geleid tot een lijst met 39 maatregelen die voldoen (bijlage 3). Naast deze 39 maatregelen is er geconstateerd dat er een aantal van 19 maatregelen is die ook voldoen, maar waarvoor afwaardering rand voorwaardelijk is. Van de 19 maatregelen die afwaardering van grond als randvoorwaardelijkheid kennen zijn drie fysieke maatregelen en de daaraan gekoppelde afwaardering van grond, dus in totaal zes maatregelen, positief beoordeeld. De zes maatregelen tellen op tot een bedrag van €5,72 mln. (bijlage 4). De overige 26 maatregelen zijn niet beoordeeld. De totale som van deze maatregelen is € 58,29 mln. Dat is hoger dan het bedrag dat in juli 2023 was ingediend en door WEcR als positief is beoordeeld. Dit komt omdat bestaande maatregelen zijn doorontwikkeld; en uitvoeren van meer maatregelen in meer deelgebieden leiden tot meer doelbereik. Dit bedrag kan alleen worden gefinancierd als het totaal aan positief beoordeelde maatregelen het plafondbedrag voor WEcR 1 niet overstijgt.
Deel 1: Opgaven/ probleemanalyse en de te bereiken doelen	De bijdrage aan de NPLG-doelen is per deelgebied beschreven. Ten opzichte van de vorige ingediende vier maatregelpakketten zijn hydrologische en de KRW gerelateerde maatregelen goed verwerkt. Per deelgebied zijn de belangrijkste uitkomsten uit de NDA beschreven. De bijdrage aan de NPLG-doelen zijn echter niet overal gekwantificeerd.
Deel 2: Oplossingsrichtingen, doelbereik en (sociaal- economische) effecten	Het geïntegreerde gebiedsgerichte maatregelpakket is een duidelijke verbetering ten opzichte van de eerdere afzonderlijke pakketten. De beoordeelde maatregelen leveren een bijdrage aan de VHR-doelen, het tegengaan van achteruitgang en de waterkwaliteit. Het aandeel van de bijdrage is niet gekwantificeerd. Dat is zonder landelijk beeld ook niet mogelijk. Voor de keuze van maatregelen verwijst provincie Drenthe naar de natuurdoelanalyses en de adviezen van de EA en de LESA. De onderbouwing omtrent het in te zetten instrumentarium lijkt niet evenwichtig nu inzet van verschillende in de Omgevingswet opgenomen inrichtingsinstrumenten (voorheen het WILG) niet wordt genoemd. De aanwezige meekoppelkansen zijn op gebiedsniveau beschreven, wat op zich logisch is. Het sociaaleconomisch aspect is in negatieve zin beperkt nu de effecten in hoofdzaak eerder positieve effecten hebben in de vorm van het vergroten van leefbaarheid en recreatie en het terugdringen van wateroverlast en het vasthouden van water. Tevens is het verdwijnen van agrarisch leefgebied als gevolg van deze maatregelen klein.
Deel 3: Besluitvorming en betrokken partijen	Verwezen wordt naar de ambtelijke werkgroep DPLG en het bestuurlijk overleg DPLG. Per deelgebied is ook globaal beschreven welke partijen een rol spelen. Er is ook genoemd dat het mogelijk is om voor een project aparte samenwerkingsovereenkomsten te sluiten. De mate van concreetheid verschilt per deelgebied. In deelgebied Drentse Aa vindt er bijvoorbeeld bestuurlijke afstemming plaats in het BAC. Tevens zullen voor zover nodig samenwerkingsovereenkomsten worden gesloten. De verschillende partijen zoals aangegeven onder punt 4 zijn betrokken.
Deel 4: Financiën en risico's	Na de beoordeling van het toetsteam van het gebiedsgerichte maatregelpakket komt € 58,29 mln. in aanmerking voor financiering. De ingediende maatregelen zijn beoordeeld wanneer deze vergelijkbaar zijn met de door WEcR positief beoordeelde maatregelen: • Hydrologische inrichtingsmaatregelen • Kwaliteitsverbetering binnen het NNN • Onderzoek Hydrologie • VHR-inrichting

	Er is door een financieel expertteam gekeken naar de voorstellen en bijbehorende financieringsbronnen. Hieruit is naar voren gekomen dat de dekking binnen het gestelde kader valt. Het toetsteam constateert verder dat de risico's en beheersmaatregelen summier zijn beschreven. Uitvoeringskosten, indexatie en BTW is overzichtelijk verdeeld. Aanvullende informatie omtrent BTW kan aangeleverd worden bij de aanvraag voor de uitkering via de nog open te stellen SPUK-regeling (naar verwachting voor de zomer).
Deel 5: Aanpak met planning en mijlpalen	Een gedetailleerde planning over de uitvoering van de maatregelen ontbreekt vanwege de omvang het gebiedsgerichte maatregelpakket en de beperkte goedkeuring van WEcR. De uitvoering is gericht op de jaren 2025 en 2026. De monitoring is zowel gekoppeld aan het Programma natuurlijk platteland en periodiek overleg met het Rijk. Provincie Drenthe acht de realisatie van het maatregelenpakket als gegarandeerd nu dit in handen is van de provinciale uitvoeringsorganisatie Prolander en er al uitvoeringsprojecten en gebiedsprocessen van dit maatregelpakket loopt. Tevens zijn de participerende partijen vertegenwoordigd in de gebiedsteams van de betreffende deelgebieden.

5. Bevindingen maatregelpakket 2 Titel: Generiek maatregelpakket DPLG Transitie Landbouw Drenthe	
Algemeen	In het generieke pakket zitten voor een groot deel de maatregelen uit het Maatregelpakket Transitie Landbouw en twee maatregelen uit het Maatregelpakket Grond en Bedrijven (spoor 7 & 8). De maatregelen zijn gecategoriseerd in de volgende acht sporen: 1. Doorontwikkeling KPI-systematiek 2. Beloning geborgde KPI's 3. Stimuleren van investeringen en innovaties 4. Kennisregeling voor bedrijfsadvies, coaching en demonstraties 5. Omschakelregeling 6. Experimenteergebied Agroagenda Noord-Nederland 7. Waardeverschil grond regeling piekbelasting 8. Waardeverschillen van grond en bedrijfslocaties De sporen 1,2,3, 7 en 8 zijn beoordeeld. De sporen 4, 5 en 6 zijn op dit moment niet beoordeeld. De maatregelen worden provincie-breed toegepast. Deelnemende partijen zijn waterschappen, tbo's, gemeenten, waterbedrijven, LTO Noord, DAJK, AND, NMFD, landschapsbeheer Drenthe, adviescommissies en particulieren. Uitgangspunt is dat enkel die maatregelen in aanmerking komen voor een Rijksbijdrage voor zover deze maatregelen op grond van het advies van WEcR 1 en WEcR 2 positief zijn beoordeeld.
Deel 0: adviezen van WEcR, het tussentijds beeld van het Rijk indien relevant de EA.	Advies WeCR • Spoor 1 - Afwentelrisico's en negatieve neveneffecten - Duidelijk maken wat de maatregelen (direct of indirect bijdragen) aan de NPLG doelen - Wat is de bijdragen aan het behalen van de doelstellingen • Spoor 2

	- Afwentelrisico's en negatieve neveneffecten - Duidelijk maken wat de maatregelen (direct of indirect bijdragen) aan de NPLG doelen - Wat is de bijdragen aan het behalen van de doelstellingen • Spoor 3 - Uitwerken van: operationalisering doelbereik, monitoring & evaluatie, afwentelrisico's, neveneffecten, lock-ins, beheersmaatregelen - Splits de maatregelen op naar individuele maatregelen om gericht en meetbaarder risicobeheer • Spoor 7 - Afwentelrisico's, negatieve neveneffecten en lock-ins - Begroting • Spoor 8 - Afwentelrisico's, negatieve neveneffecten en lock-ins - Aandacht voor risico's aankoopprocedures Advies van het Toetsteam bij het tussentijdsbeeld over de op 1 juli ingeleverde maatregelpakketten: • Overkoepelend - Geef aan welke kwantitatieve bijdrage dit maatregelpakket gaat leveren aan de NPLG-doelen per deelgebied, en welke NPLG-meekoppelkansen hiermee worden behaald. - Expliciteer de effecten van maatregelen die bijdragen aan klimaat en stikstof. - Geef aan welke andere maatregelen/instrumenten zijn afgewogen en welke afwegingen hebben geleid tot dit pakket. • Spoor 1 en 2 - Lever een verdere onderbouwing aan van de relatie tussen doelsturing en doelbereik, door onder andere de randvoorwaarden uit te werken waaraan voldaan moet worden om doelsturing te laten slagen. - De provincie Drenthe is al aangesloten bij het programma KPI-k. De provincie zet dit voort en werkt via dit programma in afstemming met ministerie van LNV aan de doorontwikkeling van de KPI-systematiek waar borging en validatie nadrukkelijk aandacht hebben. • Spoor 3 - Maak de resultaten van het maatregelpakket laaghangend fruit in 2023 inzichtelijk en geef aan hoe lock-in's worden voorkomen, als ook dat beslag wordt gelegd op oppervlakte- en grondwater waar dat spanning geeft met andere opgaven. - Expliciteer welke ingrepen er onder het 'hoog hangend fruit' pakket worden genomen en onderbouw waarom dit pakket niet leidt tot lock-in effecten of hoe deze worden voorkomen in deze fase van het DPLG conform de vereiste uit de Handreiking. • Spoor 7 - Graag nadere duiding, inclusief financiële onderbouwing, van het onderdeel 'waardeverschil grond bij regeling piekbelasting' en indien beschikbaar een gebiedskaart, waarin duidelijk wordt waar de potentiële grond afgewaardeerd kan worden. Voor de berekening van afwaardering graag gebruik maken van de rekensystematiek die door RTLG-team Grondzaken en provincies is ontwikkeld. Desgewenst kan hiervan op basis van inhoudelijke motivatie van worden afgeweken. Daarnaast ook aangeven wat de kwalitatieve beperking van de gronden wordt en de bijdrage aan de doelen.
--	---

	• Spoor 8 - Er zijn diverse landelijke regelingen om bedrijven te beëindigen. Bij een eigen regeling is het van belang dat deze "staatssteunproof" is. Verder worden er geen middelen toegekend voor de aankoop van grond aan provinciale grondbanken. Wanneer de provincie een agrarisch bedrijf of grond wenst aan te kopen, dan kan dit met eigen financiële middelen of door het indienen van een aankoopverzoek bij de Nationale Grondbank. Verwerking In het voorstel (spoor 1 & 2) wordt een schatting van 20% ammoniakreductie door middel van 800 deelnemende melkveebedrijven en 800 deelnemende akkerbouwbedrijven beschreven, waarbij een systeem van validatie en monitoring wordt ontwikkeld om te zorgen dat de KPI-systematiek op een goede wijze wordt ontwikkeld. Het is een voorwaarde om deze aanpak, als bouwsteen van doelsturing, juridisch te borgen. Borging vormt een onderdeel van de voorgestelde aanpak. Voor klimaat is voor zover mogelijk een inschatting gemaakt van de effecten van KPI's, hooghangend- en laaghangend fruit. In een nagezonden antwoord van Drenthe op aanvullende vragen van het toetsteam wordt aangegeven dat bij de schattingen aannames zijn gedaan over wat dit per maatregel kan opleveren voor klimaat, en over het aantal bedrijven dat gaat deelnemen. Drenthe geeft aan dat beide aannames niet erg zeker zijn, en daarmee is ook onzeker wat het uiteindelijke effect van de maatregelen voor klimaat zal zijn. Op pagina 10 (spoor 3) wordt beschreven dat de gemiddelde emissiereductie van een deelnemend bedrijf op 11,5% wordt ingeschat. Een monitoringssysteem moet deze schatting de komende jaren bestendigen. De provincie beschrijft verschillende beheersmaatregelen t.b.v. het risico op lock-in: <i>"Alvorens een bedrijf subsidie toe te kennen voor "hooghangend fruit", zal geverifieerd worden wat het toekomstperspectief voor het bedrijf op die locatie is, gezien vanuit de opgaven voor o.a. natuur, waterhuishouding en klimaat. Er moet in ieder geval perspectief zijn voor een periode die voldoende lang is om de investeringen te kunnen terugverdienen en/of om ze kosteneffectief te laten zijn in euro per gerealiseerde eenheid emissiereductie.</i> <i>Waar voor implementatie van aangevraagde maatregelen gemeentelijke vergunningen vereist zijn, wordt dit geborgd door het vooraf vereist stellen hiervan."</i> Naar aanleiding van de hoor- wederhoor heeft de provincie aanvullende informatie aangeleverd. Het Rijk steunt het belang van investeringen in innovaties in stallen met oog op het bereiken van een duurzame landbouwpraktijk. Hoewel deze maatregelen bij kunnen dragen aan een kleiner financieel risico ten aanzien van de grote investeringen die worden gedaan en minder risico op stilstand van de stalaanpassingen gezien de vooraf gestelde vergunning, zijn wij nog niet overtuigd van de uitvoering van deze beheersmaatregelen. Tevens blijven de stalaanpassingen een grote investering en niet demontabel, waarmee het risico om 'vast te komen te zitten' (lock-in) vanuit financieel opzicht en vanuit het perspectief van doelbereik, groot blijft. Tijdens de hoor- wederhoor en de informatie die op basis daarvan is toegezonden blijkt dat Drenthe pilots in vijf deelgebieden wil uitvoeren. Hieruit wordt duidelijk dat de voorgestelde maatregelen georganiseerd worden als een onderdeel van een gecontroleerde omgeving zoals een pilot, fieldlab of experimenteelgebied, en passen binnen de doelen die gelden binnen het gebied. Er wordt voorts aandacht gevraagd voor de Omgevingsvergunning milieubelastende activiteit en
--	--

	Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit, die voor deze activiteiten nodig zijn. Het Rijk adviseert daarnaast om het onttrekken van drink- of grondwater in de zomer om stalvloeren te sproeien te beperken. Spoor 7: De gevraagde middelen voor afwaardering van 945 ha worden op basis van de kaders voor afwaardering ingezet (zoals is gedeeld in Financiële uitgangspunten voor raming van provinciale maatregelenpakketten). De afwaardering kan worden ingezet bij: A. gronden in eigendom van de provincie via een provinciale grondbank B. gronden in eigendom van LNV via de NGB of andere Rijksonderdelen C. gronden in eigendom van andere overheden of terreinbeheerders D. gronden van particuliere eigenaren (veelal agrariërs maar ook landgoederen) In geval van optie D is sprake van 'zelfrealisatie' (= de agrariër of landgoedeigenaar verzorgt de extensivering, zonder grondtransactie). Het is aan de provincies om een eenmalige (subsidie)regeling in te stellen en financiële middelen toe te kennen (gelijkend aan de SKNL-subsidie voor Natuur (realisatie NNN) aan grondeigenaren). Spoor 8: De gevraagde middelen zijn nodig om opbrengstverlies te financieren na aankoop en weer verkoop van gehele bedrijven (restrisico's aankoop gehele bedrijven betreffende erf en bedrijfsgebouwen). Het betreft dan aankopen in kader van bedrijfsbeëindiging aanvullend op de LBV+ en nog open te stellen MGB. De provincie dient zelf voldoende financiële middelen te hebben voor aankoop.
Deel 1: Opgaven/ probleemanalyse en de te bereiken doelen	Het Generieke maatregelenpakket concentreert zich op stikstofreductie. Spoor 1 is een verdere intensivering en uitbreiding van een lopende pilotmaatregel inzake melkveehouders en akkerbouwers. Daarnaast start een gebiedsgerichte pilot KPI's. Door spoor 2 start een nieuw traject van geborgde KPI's. Spoor 3 omvat een breed scala van laag tot hoog risico investeringen met als doel emissiereductie. Spoor 7 en 8 hebben als doel bij te dragen aan de transitie van de landbouw door uitkoop en gebruikswijziging. De onderbouwing waar en in welke mate dit gebeurt is op dit moment beperkt inzichtelijk omdat dit afhangt van welke gevallen zich voordoen. Het toetsteam adviseert de provincie hier in de uitvoering van het maatregelenpakket meer inzicht in te geven. De daadwerkelijke bijdrage van deze sporen zijn echter wel locatie afhankelijk waardoor ontwikkeling van verdere vervolgttrajecten wenselijk is.
Deel 2: Oplossingsrichtingen, doelbereik en (sociaal- economische) effecten	De sporen 1-3 en 7-8 bezitten een duidelijk doelbereik alhoewel monitoring ter borging dat de doelen daadwerkelijk worden gehaald nog moet worden vastgelegd. Positieve effecten zijn gekwantificeerd voor stikstofvermindering in de vorm van ammoniakreductie van maximaal 629 ton. Het pakket omvat geen gekwantificeerde bijdrage ten aanzien van het klimaat. Uit de interviewronde is naar voren gekomen dat de te verwachten bijdrage van methaanvermindering ongeveer 1% bedraagt van de opgave waarvoor de provincie Drenthe staat. De aanvraag heeft geen beschrijving van mogelijk negatieve sociaaleconomische effecten. Het rijkstoetsteam ziet mogelijk negatieve effecten als lock-in risico's,

	onzekerheid omtrent (positieve) effecten en gebrek aan juridische borging. Onduidelijkheid bestaat ook omtrent het perspectief of huidige bedrijfsvoeringen van bepaalde agrarische inrichtingen kunnen worden voortgezet. Het rijks-toetsteam geeft de provincie mee in de uitvoering van dit maatregelpakket de positieve en negatieve sociaaleconomische effecten inzichtelijk te maken. Kansen voor andere opgaven zijn benoemd doch niet verder verwerkt zodat op grond van het beoordeelde maatregelpakket geen sprake is van bijdrage van andere opgaven van het PPLG of daaraan grenzende doelen.
Deel 3: Besluitvorming en betrokken partijen	Provincie Drenthe heeft voor de verschillende sporen aangegeven welke samenwerkingsverbanden reeds lopen. Hiervoor wordt verwezen naar Duurzaam boeren Drenthe, overleg met andere Noordelijke provincies, het SNN en overleg met het Rijk. Deze zullen worden voor zover nodig worden geïntensiveerd teneinde de uitvoering en vereiste besluitvorming te faciliteren. Tot op heden zijn nog geen besluiten genomen door betreffende overheidsorganen (GS en PS). Provincie beoogt in de thans lopende planologische trajecten de maatregelen te verwerken. Op grond daarvan veronderstelt de provincie dat de uitvoerende bestuursorganen zich committeren aan de uit te voeren maatregelen. De verschillende partijen zoals waterschappen, tbo's, gemeenten, waterbedrijven, LTO Noord, DAJK, AND, NMFD, landschapsbeheer Drenthe, adviescommissies en particulieren zijn participerende partijen.
Deel 4: Financiën en risico's	De kosten van de aangevraagde maatregelen blijven in lijn met wat voor WEcR 1 en WEcR 2 is begroot. Uitvoeringskosten, indexatie en BTW is overzichtelijk verdeeld. Aanvullende informatie omtrent BTW kan aangeleverd worden bij de aanvraag voor de uitkering via de nog open te stellen SPUK-regeling (naar verwachting voor de zomer). Er is door een financieel expertteam gekeken naar de voorstellen en bijbehorende financieringsbronnen. Hieruit is naar voren gekomen dat de dekking valt binnen de gestelde kaders. De risico's en beheersmaatregelen zijn summier beschreven. Het toetsteam adviseert de provincie om hier in de uitvoering meer inzicht in te verkrijgen. Voor de sporen 1 en 2 geldt dat het Rijk de verduurzaming van de landbouw ondersteunt door gebruik te maken van een KPI-systematiek. Naast een Rijksbreed programma KPI-K ondersteunt het Rijk pilots voor het ontwikkelen en toepassen van een KPI-systematiek door provincies en wil die financieren binnen de maatregelpakketten. Bij een goede aansluiting op het landelijke traject versterken provinciale pilots de ontwikkeling van een eenduidige, landelijke systematiek. In de uitwerking liggen nog meerdere opgaven rond borging, data, governance en doelbereik. Het is van belang dat uit de ervaringen in de pilots lessen worden getrokken alvorens een landelijke systematiek uit te rollen. Met het oog daarop geldt bij het beschikbaar stellen van middelen voor een maatregel gericht op het ontwikkelen van de KPI-systematiek: 1. Een maximale deelname tot 35% van het aantal boeren in een provincie, gebaseerd op het aantal melkveehouders en akkerbouwers gezamenlijk met als bron CBS StatLine. Daarnaast is de bijdrage per bedrijf per jaar in deze pilotfase gemaximeerd op €20.000 per drie jaar. Het daadwerkelijk toegekende bedrag is afhankelijk van de behaalde duurzaamheidsprestaties en kan dus lager uitvallen. 2. De beloning die wordt uitgekeerd aan agrariërs in het kader van de KPI-pilots is staatssteun onder de de-minimisregeling. Dat betekent dat de begunstigden erop gewezen moeten worden dat zij niet meer steun mogen ontvangen dan €20.000 per drie jaar voor alle uitkeringen die gebruik maken van deze regelingen samen. De bedoeling is om met behulp van doelsturing bij te dragen aan blijvend en geborgd doelbereik. We vragen om in de pilot aandacht te besteden op welke manier de duurzaamheidsprestaties blijvend verankerd kunnen worden na afloop van de pilot. Te denken valt aan vormen van normering via wet- en regelgeving,

naast beloningen uit de markt of van de overheid. De (tussen)resultaten van provinciale projecten worden gedeeld met het landelijke doelsturingprogramma.

Het rijkstoetsteam beoordeelt dat de aangevraagde maatregelen gedeeltelijk gefinancierd kunnen worden omdat enerzijds de doorontwikkeling van de KPI-systematiek klaar is voor een volgende stap terwijl anderzijds de door provincie Drenthe voorgestelde maximumbeloningen, variërend van €10.000,- en €50.000,-, onvoldoende zijn onderbouwd. Voor de KPI-beloning Duurzame melkveehouderij wordt geadviseerd om een limiet te stellen op €20.000,- per drie jaar (i.p.v. €10.000,- per jaar). Voor de KPI-beloning pilot BMA Akkerbouw wordt geadviseerd een limiet te stellen op €20.000,- per drie jaar (i.p.v. €10.000,- per jaar). Voor de Gebiedsgerichte pilots wordt geadviseerd om het gevraagde bedrag toe te kennen. Voor de pilot geborgde kpi's wordt voorgesteld om ook een limiet te stellen op €20.000,- per drie jaar aangevuld met een eenmalige vergoeding van €20.000,- voor de aanschaf van sensoren voor 100 bedrijven (i.p.v. 200). Oftewel:

Spoor	Maatregel	Toelichting	Bedrag (excl. UK / BTW)	Bedrag (incl. UK / BTW)
1 & 2	KPI-beloning Duurzame melkveehouderij	600 melkveehouders met een maximale beloning van 20.000 euro per bedrijf per drie jaar	12,0 mln.	13,45 mln.
1 & 2	KPI-beloning pilot BMA Akkerbouw	250 Akkerbouwers met een maximale beloning van 20.000 euro per bedrijf per drie jaar	5,0 mln.	5,61 mln.
1 & 2	Gebiedsgerichte pilots	2 pilots	5,3 mln.	5,94 mln.
1 & 2	Pilot geborgde kpi's	100 melkveehouders met een maximale beloning van 20.000 euro per bedrijf per drie jaar voor de pilot met geborgde KPI's, aangevuld met een eenmalige vergoeding van 20.000 voor aanschaf van sensoren	4,0 mln.	4,48 mln.
3	Laaghangend Fruit	450 deelnemers met maximale beloning van 60.000	27,0 mln.	30,27 mln.
3	Hooghangend Fruit	Pilot Hooghangend Fruit	11,0 mln.	12,33 mln.
7	Waardeverschil grond regeling piekbelasting	-	43,45 mln.	45,62 mln.*
8	Waardeverschillen van grond en bedrijfslocaties	-	89,43 mln.	93,90 mln.*

* bedragen zijn gelimiteerd op het plafondbedrag binnen WECr 2

In plaats van het door provincie Drenthe voorgestelde maximumbedrag van €50.000,- wordt geadviseerd een maximumbeloning van €20.000,- te hanteren voor een looptijd van drie jaar. Dit leidt tot een toegekend bedrag van 29,48 mln. (inclusief uitvoeringskosten en BTW) voor spoor 1 en 2 en een bedrag van 42,60 mln. (inclusief uitvoeringskosten en BTW) voor spoor 3.

Voor de sporen 7 en 8 geldt dat de inzet van deze instrumenten aanvullend is op de bestaande rijksmaatregelen. Daarover heeft tot op heden goede afstemming

	plaatsgevonden met Drenthe. Het rijkstoetsteam is ervan overtuigd dat deze afstemming wordt voortgezet. Daarbij wordt in de uitvoering inzichtelijk in hoeverre deze bijdragen aan de NPLG-doelen.
Deel 5: Aanpak met planning en mijlpalen	Voor de aangegeven sporen heeft provincie Drenthe voor 2024, 2025 en 2026 aangegeven welke procedurele vervolgstappen en overleggen zullen worden georganiseerd. Een belangrijke rol is hiervoor weggelegd voor onder meer Duurzaam Boeren Drenthe, verschillende stuurgroepen en samenwerkingsverbanden met uitvoeringsorganisaties zoals Prolander. Hierin zullen ook afspraken rondom monitoring worden gemaakt. Hierbij geeft provincie Drenthe wel aan dat dit afhankelijk is van beschikbaar budget.

Drenthe integrale beoordeling bijlage 3. Maatregelen beoordeling.xlsx

Deelgebied		Maatregel
positief beoordeeld		
1	Zuidwest	Hijkerveld - aanvullende maatregelen n.a.v. onderzoek (20ha)
2	Zuidwest	Hijkerveld - vooronderzoek aankoop Grond buiten NNN
3	Zuidwest	Beilerstroom en Ruiner Aa- Onderzoek wateronttrekking Dwingelerveld
4	Zuidwest	Dwingelerveld- herstel hydrologisch rondom Dwingelerveld westkant
5	Zuidwest	WoldAa - Aanleg vispassages: 4 stuks (1 gerealiseerd)
6	Zuidwest	Onderzoek Grondwaterbeschermingsgebied - Zuidwest
7	Zuidwest	Oude Vaart - Aanleg natuurvriendelijke oevers tussen kades: 6,5 km
8	Zuidwest	Oude Vaart - Aanleg natuurvriendelijke oevers: 6,5 km
9	Zuidwest	Oude Vaart - Aanleg vispassages: 13 stuks
10	Zuidwest	Oude Vaart - Hermeanderen / verkleinen profiel: 7 km
11	Zuidwest	WoldAA - Aanleg natuurvriendelijke oevers tussen kades: 4 km buiten het waterlichaam
12	Reest	GGOR-analyse Benedenloop (vanaf Bloemberg tot aan Meppel) rond De Wijk i.c.m. Overijssels deel: wat valt te doen met peilverhoging.
13	Drentsche Aa	Hermeandering Amerdiep
14	Drentsche Aa	Verwijderen Parallelleiding Ekehaar/Amerdiep (2000m)
15	Drentsche Aa	Holmers/ Halkenbroek - herinrichting bestaande natuur i.r..m. hydrologie (120ha)
16	Drentsche Aa	Onderzoek Grondwaterbeschermingsgebied - Gasselte
17	Drentsche Aa	Waterbedrijf Groningen - drinkwaterfunctie Drentsche Aa - opstellen landbouwvisie en inventarisatie
18	Hunze & Monden	Veenkolonien - Hydrologisch onderzoek samen met Groningen
19	Hunze & Monden	Beekherstel Bronnegermaden 3,3 km
20	Hunze & Monden	Beekherstel Zoerse Landen 2,5 km
21		
22	Nw Drostendiep	Dalerpeel (HDL) - hydrologisch onderzoek/LESA
23	Nw Drostendiep	Nieuwe Drostendiep hermeandering (2km)
24	Nw Drostendiep	Nieuwe Drostendiep - opheffen visbarrieres (6stuks)
25	Nw Drostendiep	Loodiep - opheffen visbarrieres (5 stuks)
26	Nw Drostendiep	Loodiep - natuurvriendelijke oevers (1km)
27	Noordwest	Broekenloop - Hermeandering binnen NNN (1000m)
28	Noordwest	Runsloot - hermeanderen beekdal
29	Noordwest	Verbinding bij Een-West (2ha)
30	Noordwest	Programma tegengaan verdroging zandgronden Noordwest-Drenthe
31	Oude Diep	Uitvoeringsprogramma beekherstel Oude Diep (1e fase (1000m) van totale lengte 5000m
32	Zuidoost	Berkenrode - uitvoering van maatregelen (kadeherstel/ hydrologisch herstel) (80ha) binnen NNN kwaliteitsverbetering
33	Zuidoost	Schoonerbekerdiep - herinrichting waterlichaam (7 km)
34	Zuidoost	Schoonerbekerdiep - opheffen 2 vispassages
35	Zuidoost	Onderzoek Grondwaterbeschermingsgebied - Zuidoost
36	Zuidoost	voortzetting BO-Nitraat (zachte landing binnen DPLG)
Negatief beoordeeld:		
1	Drentsche Aa	Ontwikkelen en uitrollen gerobotiseerd onkruidbeheer
2	Drentsche Aa	Ontwikkelen en uitrollen reiniging veldspuiten
3	Drentsche Aa	Bedrijfsbodem en waterplannen/ risicokaart via grondradar/bewustwording drechtsche aa als brn voor drinkwater
4	Hunze & Monden	Verkenning grondwaterbeschermingsgebieden met perspectief landbouw (Leggeloo

Drenthe integrale beoordeling bijlage 4. Maatregelen met afwaarderingscomponent

Deelgebied	Maatregel
Positief beoordeeld	
Nwe Drostendiep	Klenckerveld - Ruilgrond en kwaliteitsverbetering NNN en weghalen leiding en uitbreiding NNN (12ha), 1,5km te dempen watergang
Oude Diep	Verbinding Mantingerbos-Wijsterbroek (20ha)
Zuidoost	Bargerveen - Slenk van Maarsingh - Gronden liggen laag toevoegen aan buffer (15ha) Buffer Noordwest, buiten NNN

Negatief beoordeeld	
Hunze & Monden	ZO zijde Zuidlaardermeer - Versterking bestaande NNN (25 ha)
Hunze & Monden	Zuidoevers 2 - Begrenzing uitbreiding (10ha)
Nwe Drostendiep	Weesplagen - verbinding tussen het beekdal (15ha)
Nwe Drostendiep	Ooster- en Westermars - Aankopen Grond (20ha)
Noordwest	Peizerdiep - toevoeging lage gronden beekdal buiten NNN (75ha)
Noordwest	Peizerdiep-systeem: water beter vasthouden in beekdal en haarvaten (70ha)
Zuidoost	Bargerveen - Buffer Zuid - 2e fase Natura 2000